

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.21.481/2016/8.

A tanács tagjai:

Dr. Baka András a tanács elnöke

Dr. Pataki Árpád előadó bíró

Dr. Kovács Zsuzsanna bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Dr. Gulyás Lajos ügyvéd

Az alperesek:

Az alperesek képviselője:

Dr. Nagy Dániel Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Nagy Dániel ügyvéd)

A per tárgya:

Személyiségi jog megsértése

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla (17.Pf.21.075/2015/5-II.)

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék (10.P.20.045/2015/10.)

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja azzal, hogy a jogsértés megállapítására vonatkozó rendelkezést a következőképpen pontosítja:

A bíróság megállapítja, hogy a 2014. évi 2. számának címlapján és 7. oldalán a II. rendű alperes valótlanul állította, az I. rendű alperes pedig valótlanul híresztelte, hogy jogsértő módon és magánszemélyként vett fel 752.000 forintot, az I.-II. rendű alperesek megsértették a felperes becsület és jóhírnevét.

A bíróság kötelezi az I.-II. rendű alpereseket, hogy elégtétel adásaként a soron következő számában saját költségükön közöltessek a címlapon a jelen ítélet rendelkezését kommentár nélkül.

A Kúria kötelezi az I.-II. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a felperes részére 30.000 (harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 40.000 (negyvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket egyetemlegesen az államnak megtéríteni külön felhívásra.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az önkormányzattal korábban együttműködési megállapodást kötő, és akkor egyesületi formában működő ..2009. december 30-án kimondta feloszlását, és attól kezdve mint ..működött tovább. A klub elnöke ..felperes lett. A felperes a változást az önkormányzat részére bejelentette, és kérte, hogy a klub tevékenységét a továbbiakban a .. Önkormányzat 2010 és 2013 között összesen 802.000 forint támogatást fizetett ki részére. A kifizetésekről kiadási pénztárbizonylatokat állítottak ki a klub nevére. Az összeget a klub nevében a felperes vette fel. A tevékenységéről a felperes évente beszámolt az önkormányzat előtt.
- [2] Az önkormányzat jegyzője 2013. december 16-án és 2014. január 16-án kelt levelében a kifizetések körülményeiről tájékoztatta a II. rendű alperest, aki a .. Önkormányzat egyik önkormányzati képviselője. Az I. rendű alperes a „...” című havilap szerkesztője. Ezen lap 2014. februári számában a címlap jobb alsó részében, valamint az újság „...” rovatában a „...” cím alatt, a II. rendű alperes az I. rendű alperes szerkesztő által a vele készített riportban a „Mi derült ki ebből a nagyon megfontolt válaszból?” kérdésre a következőt válaszolta: „Ebből a válaszból kiderült, hogy egy magánszemélynek, ..752.000 forintot fizettek ki, természetesen törvénytelenül”. A perbeli írás helyben komoly figyelmet keltett, a felperes magyarázkodásra kényszerült, a klub tagjai tiltakozó levelet intéztek a sajtószervezhez. A felperes a cikk kapcsán sajtóhelyreigazítási eljárást is kezdeményezett, e helyreigazítás bírósági érdemi vizsgálatára, illetve elrendelésére eljárásjogi okok miatt nem került sor.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperes pontosított keresetében azt kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az I.-II. rendű alperesek megsértették a becsület és jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát. Kérte az alperesek eltiltását a további jogsértéstől, valamint kérte az alpereseket elégtétel adás címén az általuk elkövetett jogsértés tényét megállapító ítélet közzétételére az alperesi újságban ugyanazon helyen és ugyanazon módon. Kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket egyetemlegesen 300.000 forint nem vagyoni kártérítés és járulékai, valamint a perköltség megfizetésére. A felperes előadta, hogy valóságban az önkormányzattól felvett pénzüsségeket nem mint magánszemély, hanem mint nyugdíjasklub vezetője vette át, és nem magáncélokra fordította, hanem a klub kirándulásaira, összejöveteleire, beteglátogatásra és temetésekre. Az összegekkel teljes körűen elszámolt, erre vonatkozó okiratokat, számlákat becsatolta. Álláspontja szerint ezzel szemben a cikk azt sugallta az olvasóknak, hogy a felperes a támogatást saját céljaira

vette fel törvénybe ütköző módon. Álláspontja szerint a cikkből az a következtetés volt levonható, hogy saját céljaira vett fel pénzt, és ezáltal legalábbis „sumákságokban” működött közre. A felperes előadása az volt, hogy magyarázkodásra kényszerült, ami pszichésen nagyon megviselte, ezáltal komoly hátrányok érték.

- [4] Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását, és a felperes perköltségben való marasztalását kérték. Előadták, hogy nem sértették meg a felperes személyiségi jogait, a II. rendű alperes csak a jegyző által neki írott leveléből szerzett tudomást, hogy a ..megszűnt. Vitatta, hogy a klub nyilvántartott egyesületi minősége hiányában kaphatott volna önkormányzati támogatást, tehát a kifizetések jogszabályba ütköztek.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a ..2014. februári számában a „...” című, az I. rendű alperes mint főszerkesztő által jegyzett cikkben a felperesre vonatkozó azon állítását, mely szerint „Mi derült ki ebből a nagyon megfontolt válaszból? Ebből az kiderült, hogy .. Község Önkormányzata egy magánszemélynek, ..752.000, azaz hétszázötvenkétezer forintot fizetett ki természetesen törvénytelenül” megsértette a felperes jóhírnevéhez és becsületéhez fűződő jogát. Az elsőfokú bíróság eltiltotta az alpereseket a további jogsértéstől. Kötelezte az alpereseket, hogy az ítélet jogerőre emelkedését követően a ..következő lapszámában, ugyanazon a helyen, a címlapon, a ..rovatban és a ..rovatban ugyanazon módon, azonos közlési módban elégtételt adó (bocsánatkérő) közleményt tegyenek közzé a következő szöveggel: „A ..2014. február, IV. évfolyam 2. szám címlapján és a ..rovatban a ..című, .. önkormányzati képviselővel..főszerkesztő által készített riportcikkben, .. vonatkozó állításunk, mely szerint .. Község Önkormányzata egy magánszemélynek, ..752.000 forintot fizetett ki, természetesen törvénytelenül, megsértettük ..jóhírnevéhez és becsületéhez fűződő jogát. Kötelezte az alpereseket, hogy az ítélet jogerőre emelkedését követő 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 300.000 forint nem vagyoni kártérítést, és ennek 2014. március 1. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamatát, valamint 330.000 forint perköltséget.
- [6] Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a vitatott közlések tényállításnak tekinthetők, és azok valóságtartalmát az alpereseknek nem sikerült bizonyítani abban a tekintetben, hogy az egyesületnek a civil szervezetek nyilvántartásából való törlésével a .. megszűnne az a joga, hogy önkormányzati támogatást vehessen igénybe. Az I. rendű alperes felelősségét arra alapította, hogy álláspontja szerint a riport elkészítésével a felperesről valótlan tényt híresztelt, míg a II. rendű alperes a valótlan tényt állította. Arra a következtetésre

jutott, hogy a kérdéses kijelentések alkalmasak voltak a felperes becsületének sértésére, ezért alkalmazta az objektív jogkövetkezményeket (eltiltás, elégtétel adás), továbbá nem vagyoni kártérítés megítélését is indokoltnak látta. Ez utóbbi tekintetben kifejtette, hogy annak az a funkciója, hogy az elszenvedett sérelem kiegyensúlyozásáról gondoskodjék. Kifejtette, hogy az alperesek jogsértése olyan súlyú volt, amely indokolta a felperes nem vagyoni kárigényének összegszerűségét, az nem volt eltúlzottnak tekinthető.

[7] Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a jogsértés megállapítására vonatkozó rendelkezést oly módon változtatta meg, hogy a felperes jóhírneve és becsülete sérült a ..időszaki lap IV. évfolyam 2. számában az I. rendű alperesnek a II. rendű alperessel készített „riportjában” megjelentetett írás tartalmának következtében. A másodfokú bíróság az alperesek által fizetendő perköltség összegét 200.000 forintra leszállította, a külön felhívásra az államnak fizetendő illeték összegét pedig felemelte. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Ítéletének indokolásában a másodfokú bíróság kifejtette: a jelen perben nem annak van jelentősége, hogy a jogi személyiséggel nem rendelkező ..mint társadalmi szerveződés a hatályos jogszabályok alapján kaphatott-e támogatást az önkormányzattól vagy sem, illetőleg, hogy a támogatás részére való folyósítása az önkormányzat részéről az erre vonatkozó szabályok szerint történt-e vagy sem. A tényállítás lényege nem az volt, hogy a .. jutott önkormányzati támogatáshoz, hanem az, hogy - miként a jogerős ítélet indokolása megállapította - a felperes által becsatolt kiadási pénztárbizonylatok alapján egyértelműen megállapítható, hogy az önkormányzat által kifizetett összegeket - bár fizikailag valóban a felperes vette fel - ténylegesen a ..kapta. Egyértelműen megállapíthatónak találta, hogy a II. rendű alperes jobb tudomása ellenére állította a sérelmezett riportban, hogy az összegeket a felperes, mint magánszemély kapta. A jogerős ítélet álláspontja szerint a felperes magánszemélyként önkormányzati támogatást nem kapott, így a kifizetés jogszerűtlenségének kérdése irányában fel sem merülhet.

[8] A jogerős ítélet szövegbeli pontosítással ugyan, de a jogsértést változatlanul megállapította, és helytállónak találta az objektív jogkövetkezmények alkalmazását, és nem találta eltúlzottnak a megítélt nem vagyoni kártérítés összegét sem. A jogerős ítélet ugyanakkor eltúlzottnak találta az elsőfokú bíróság által megítélt perköltség nagyságát, figyelemmel a pertárgy-értékére is, ezért azt leszállította. A jogerős ítélet a jogsértést megállapító rendelkezést is szükségesnek találta pontosítani, hiszen nem az alperesi újság, hanem az alperesek voltak azok, akik a személyiségi jogsértést elkövették. Azt is észlelte a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül rendelkezett a le nem rótt illetékről, hiszen a pertárgy értéke az igényelt kártérítés összegétől függetlenül 600.000 forint volt. Az ítéletnek ehhez kell igazodnia.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [9] A jogerős ítélet ellen az I.-II. rendű alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet. Az alperesek kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését annak megváltoztatásával, és kérték a kereset teljes elutasítását. Másodlagosan kérték a hatályon kívül helyezés mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. Hangsúlyozták, hogy az önkormányzatnak az egyesülettel volt megállapodása, és a jegyző válaszából, amelyre a közlést egyáltalán alapozták kiderült, hogy az egyesület megszűnt, az önkormányzat új megállapodást nem kötött, ezért a támogatásnak a jogszabályokban rögzített követelményei nem teljesültek. A ..jogilag nem létező emtitás, ebből okszerűen levonható volt az a következtetés, hogy a felperes csak és kizárólag magánszemélyként vehette át a pénzeket. Az alperesek hangsúlyozták, hogy a cikkben nincs olyan állítás és olyan hamis látszatot sem keltettek, hogy az átvett pénzt a felperes magáncélokra használta volna fel. Az alperesek szerint a jogerős ítélet a kereseti kérelmen túlterjeszkedett, amikor a 2015. márciusi szám tekintetében rendelkezést tartalmazott. Az alperesek álláspontja szerint elégtétel adására kötelezésre érdemben nincs lehetőség, az előírt módon az végrehajthatatlan és kikényszeríthetetlen. Az alperesek előadták azt is, hogy a nem vagyoni kártérítésre vonatkozó rendelkezés érdemben nincs is indokolva.
- [10] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását és perköltség megállapítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet részletesen és helytállóan indokolta a megalapozott döntést. Utalt egyébként arra, hogy a vonatkozó jogszabályok szerint létezhetnek jogi személyiség nélküli civil társaságok is, vagyis a ..minden tekintetben jogszerűen működik, a jogerős ítélet érdemben végrehajtható, az eljárás meg is kezdődött.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [11] A Kúria a jogsértés megállapítása szövegének pontosításával a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján.
- [12] A Pp. 275. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs. A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A (2) bekezdés szerint a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között dönt. Felülvizsgálati eljárásban az állandó bírói gyakorlat értelmében érvényesül a felülmérlegelés tilalma, és nincs helye a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének. Jogszabálysértést a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen, vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhat meg (BH. 1999. évi 44-es jogeset, BH. 2013. évi 119-es jogeset).

- [13] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. (2) bekezdés szerint Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit. A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (továbbiakban: Smtv.) 4. § (1) bekezdése rögzíti, hogy Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét. A (3) bekezdés szerint a sajtószabadság gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, nem sértheti a közérkölcset, valamint nem járhat mások személyiségi jogainak sérelmével. A 10. § értelmében mindenkinek joga van arra, hogy megfelelően tájékoztassák a helyi, az országos és az európai közélet ügyeiről, valamint Magyarország polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről.
- [14] A perbeli közlésekre még a régi Ptk. hatálya alatt került sor. A Ptk. 75. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, ezen jogok a törvény védelme alatt állnak. A 76. § értelmében a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen az egyenlő bánásmód követelményének megsértése, a lelkiismereti szabadság sérelme, és a személyes szabadság jogellenes korlátozása, a testi épség, az egészség, valamint a becsület, az emberi méltóság megsértése. A 78. § (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is. A jóhírnév megsértését jelenti különösen, valaki másról azt sértő, valótlan tényről állít, híresztel, vagy való tényről hamis színben tüntet fel. A Ptk. 84. § (1) bekezdése értelmében, akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest kérheti a jogsértés bírósági megállapítását. Kérheti a jövőbeni jogsértéstől való eltiltást, az elégtétel adás elrendelését, illetve az e) pont alapján kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint. A Ptk. 339. § (1) bekezdése értelmében aki másnak jogellenesen kárt okoz, illetve járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.
- [15] A kereset érdemét illetően az I.-II. rendű alperesek azt adták elő, hogy ők a jegyzői levélből indultak ki, annak tartalmát ismertették. Megalapozottan következtettek arra, hogy külön megállapodás hiányában a felperes által vezetett jogi személyiség nélküli szerveződés jogosulatlanul jutott közpénzekhez. Az alperesek álláspontja szerint nem állították és nem keltettek olyan hamis látszatot sem, hogy a felperes az átvett összeget saját céljaira fordította volna. A felperes szerint viszont éppen ezt sugalmazza a perbeli kifogásolt kitétel. Tulajdonképpen azt állítják, illetve híresztelik az alperesek, hogy ő jogosulatlanul jutott különböző pénzösszegekhez, és azt szabálytalanul használta fel.
- [16] A Kúria álláspontja szerint a jogsértések helytállóan kerültek megállapításra, mert a közlemény nem tisztázza azt, hogy az alperesek az önkormányzatot kívánták volna elmarasztalni az általuk

jogellenesnek talált kifizetésért, vagy pedig saját személyében a felperest, miközben a felperes semmilyen jogszabálysértést nem követett el akkor, amikor bizonylat ellenében az általa vezetett civil szerveződés nevében az önkormányzat által juttatott pénzeszközöket kizárólag a közösség céljára átvette. Összefüggéseit is tekintetve a Kúria szerint a perbeli közlés lényegében a felperesi magatartás törvénytelenységét is állította. Ezt pedig az alperesek nem tudták bizonyítani. Kisebb lakóhelyi közösségben az olvasók döntő többsége nem rendelkezik jogi szaktudással, a perbeli közlés alkalmas arra, hogy a felperesről megalapozatlanul állítsa, illetve híresztelje azt, hogy a pénzek átvételével a felperes törvénytelenégeket követett volna el. Mivel ez a közlés közvetve bűncselekmény elkövetésének gyanúját is felveti, a jóhírnév megsértésén túl a becsület sértésére is alkalmas állítás, illetve híresztelés. A Kúria szerint ezért a jogerős ítélet megalapozottan állapította meg a kettős személyiségi jogsértést. A Kúria ugyanakkor szükségesnek látta pontosítani a jogsértés megállapításának szövegét, mert álláspontja szerint a jogerős ítélet által korrigált szöveg sem volt még teljes egészében megfelelő a bírói gyakorlatnak, szükségessé vált a szöveg teljes egyértelműséggel való meghatározása.

[17] A jogsértés megállapítására figyelemmel az úgynevezett objektív (felrőhatóságtól független) szankciók alkalmazására megfelelően került sor. A további jogsértéstől való eltiltás a kizárólag a konkrétan megállapított jogsértés megismétlésének tilalmát jelenti. Az elégtétel adása körében az állandó bírói gyakorlat szerint a bíróságok nincsenek kötve a konkrét kereseti kérelemhez. A legfőbb rendező elv az, hogy az elégtételnek lehetőség szerint ugyanolyan nyilvánosságot kell biztosítani, mint amilyen nyilvánosság mellett maga a jogsértés történt. A Kúria szerint ugyanakkor szükségtelenül bonyolulttá teszi az elégtétel adás végrehajtását az, hogy annak módja nem egyértelműen meghatározott a jogerős ítéletben. Szísegtelen ugyanazt az elégtételt többszörösen elrendelni, ha köztük van a címdalón való közlés kötelezettsége. A Kúria ezért az elégtétel adásra vonatkozásában ez utóbbi kötelezettséget tartotta fenn a jogerős ítélet pontosításával.

[18] A Kúria nem találta alaposnak a felülvizsgálati kérelemnek a nem vagyoni kártérítés elutasítása iránti kérelmét sem. Miután a jogsértés megállapítását megalapozottnak találta, a jogerős ítélet által megállapított 300.000 forintos nem vagyoni kártérítést nem találta a Kúria eltúlzottnak. Az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI.1.) AB határozatának indokolása értelmében nem vagyoni kártérítés megítélését önmagában megalapozza a személyiségi jogsértés megállapítása, az összegszerűség meghatározása pedig mérlegeléssel történik. A kialakult bírói gyakorlat úgy foglalt állást, hogy a személyiségi jogsértés megállapítása a nem vagyoni kártérítés megítélésének egyik szükséges, de önmagában még nem elégséges feltétele, ahhoz szükség van arra is, hogy a jogsértéssel okozati összefüggésben olyan kár, hátrány keletkezzen, amely csak nem

vagyoni kártérítéssel kompenzálható. Az összecszerűség megállapításánál figyelemmel kell lenni a tényleges következményekre, a jogsértés tárgyi súlyára, és az összecszerűség tekintetében kialakult bírói gyakorlatra egyaránt. A Kúria szerint a perbeli közlés valóban alkalmas lehetett arra, hogy egy kisebb közösség előtt a felperes személyét indokolatlanul lejárassa. Az újabb bírói gyakorlat szerint viszonylag kisebb összegek esetén a nem vagyoni kártérítés külön bizonyítás nélkül a Pp. 163. § (3) bekezdésére figyelemmel köztudomás alapján is megállapítható. A jelen esetben a felperes által igényelt mértékű nem vagyoni kártérítés a Kúria szerint is összhangban állt a jogsértés tárgyi súlyával, a felperest ért sérelemmel. Mindezekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a jelzett pontosításokkal hatályában fenntartotta.

- [19] A jelen esetben a pereszes alperesek előzetesen csak részben rótták le a felülvizsgálati eljárás illetékét. A meg nem határozható pertárgyértékre figyelemmel a Kúria előtt az illetékalap 700.000 forint, az illeték mértéke pedig 10%, így az alperesek további 40.000 forint illetéket kötelesek az államnak megtéríteni, külön felhívásra.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [20] Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdés, Smtv. 4. § (1) és (3) bekezdés, 10. §, 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 5. § (1) bekezdés, 76. §, 78. § (1) és (2) bekezdés, 84 § (1) bekezdés a), b), c) és e) pont, 355. § (1) és (4) bekezdés, Pp. 78. § (1) bekezdés, 206.§.(1) bek, 275. § (3) bekezdés, 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet, 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése, 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, és 14. §

Záró rész

- [21] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2017. március 1.

Dr. Baka András s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

AM

tisztviselő